

Ligipääsetavus Tartu linnas sotsiaalosakonna vaates

Aprill 2023

Teenused

- Uutes tervisekeskustes on tagatud hea ligipääs kõigile sihtrühmadele. Hea ligipääs on Hariduse Tugiteenuste Keskusele (võimalik pääseda psühholoogi, eripedagoogi, logopeedi vastuvõtule). Tartu linna hooldekodud on ligipääsetavad kõigile sihtrühmadele (mõeldud liikumisraskustega inimestele, nägemislangusega inimestele). Tartu linna Varjupaigas ja uues sotsiaalmajas on arvestatud liikumisraskustega inimestega (olemas lift, kaldteed). Hoolduskoordinaatorite kasutuses on kuulmisvõimendi kuulmisraskustega inimestega suhtlemiseks.
- Konkreetse soovi ja spetsiifilise puude korral on võimalik saada abi teenuste kasutamiseks (nt viipekeeletõlk, sotsiaaltransport, trepironija, kirjeldustõlge teatris), kuid universaalseid lahendusi kõigi teenuste ligipääsetavuseks ei ole rajatud.
- Erasektori teenuste ligipääsetavus vajab tuge (nt kas või see, kuidas on poes kaup asetatud – kas lapsed, väiksemakasvulised inimesed, ratastoolikasutajad ulatuvad iseseisvalt kaubani; teisi märkav ja arvestav teeninduskultuur).
- Ürituste korraldamisel ei osata alati arvestada erinevate sihtrühmadega (nt eakatele suunatud kontsert, kus istumiseks vaid madalad rannatoolid).

Avalik ruum

- Uute ehitiste planeerimisel ja vanade rekonstrueerimisel arvestatakse seadusest tulenevaid nõudeid ligipääsetavusele (nt „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitistele“), probleemid on eelkõige vanade hoonetega.
- Sageli on (uue) hoone sisemus kujundatud universaalse disaini põhimõtteid ja reeglistikku järgides, kuid läbi on mõtlemata või pole olnud võimalik muuta ligipääsetavaks kogu teekond tervikuna (nt ERM – invaparkimiskoht ja lähim bussipeatus ca 200 m välisuksest ja välisukse avamine lapsele/eakale/liikumisraskusega inimesele füüsiliselt raske; Tartu kunstimuuseum – hoones sees on trepitõstuk, kuid hoonesse pääseb kitsast trepist ja läbi kitsa välisukse).
- Tartu linna asutused ja allasutused ei ole suures osas ligipääsetavad liikumispuudega inimestele. Ratastooli ja lapsevankriga on võimalik siseneda infopunkti (kaldtee) ja Raekoja plats 3 I korrusele (tõstuk).
- Aura keskus, Dorpat tervisekeskus, A Le Coq spordihoone on ligipääsetavad ja pakuvad sportimisvõimalust ka kehvema füüsilise seisundi korral (nt kasutatakse pneumaatilisi treeningseadmeid).
- Madalapõhjalised bussid, taktiilsed teekattematerjalid (nn mummuplaat), valgusfooride häälsignaal, busside häälteavitus on head näited universaalse ligipääsetava linnaruumi kujundamisest.
- Haljasalad ei ole sageli ligipääsetavad liikumisraskustega inimestele, puudu on erivajadusega laste mänguväljakud (nt elemendid, millele saaks ligi ratastooliga; kiiged kus saaks kiikuda lapsed, kes ise keha ei hoia) ja alad, kus ka täiskasvanud saaksid aega veeta kui nad ei saa ega soovi teha trenni. Eraldi teemaks rannaala ligipääsetavus nt ratastooli/rulaatori/lapse-vankriga.

- Avalikke WC-sid on vähe ja need ei ole sageli ligipääsetavad (nt kas on võimalik siseneda ratastooli/rulaatori/lapsevankriga). Kui kaubanduskeskustes on olemas inva-WC, on selleni jõudmine omaette teekond (nt WC on lukustatud, sinna pääsemiseks tuleb võit eraldi otsida, võtme saab infopunkti lahtiolekuajal, mis ei pruugi olla õhtul ega nädalavahetusel jne).
- Avaliku ruumi planeerimisel võib jääda vanem vanuserühm kaasamisprotsessist kõrvale vähese digioskuse/digivõimaluste tõttu; arvamusküsitlustes, rahvastiku-uuringutes jne jääb seeläbi sageli kõrvale vanuserühm 65 ja vanemad. Eraldi tuleks mõelda erinevate sihtrühmade (kurdid, vaegkuuljad, pimedad, vaegnägijad, autismispektrihäirega, vaimupuudega, liikumisraskustega inimesed) kaasamisele linna otsustusprotsessides.

Kodune keskkond

- Peamiseks probleemiks liftita hooned või liftiga eluhooned, kus lift peatub poolkorrustel (osaliselt tuleb kasutada treppi) – iseseisev toimetulek liikumisraskuste korral on raskendatud, vaja on kompenseerida erinevate teenustega (sotsiaaltransport, koduteenus), inimene ei pruugi oma kodust välja pääseda ja see raskendab oluliselt vajalike teenuste (nt arstiabi) kasutamist. Alati ei ole võimalik paigutada trepitõstukit vms tehnilist lahendust (tuleohutusnõuded käiguteedes).
- Kodude kohandamine, heaolumeistri teenus teevad koduse keskkonna võimalikult turvaliseks, lähtuvalt konkreetse inimese vajadustest (enamasti kohandused pesuruumides füüsilise ligipääsu tagamiseks). Koostöö korteriühistute ja Päästeametiga, et leida lahendusi inimese iseseisvaks toimetulekuks (nt lisakäsi puude paigaldamine koostöös korteriühistuga, treppide laiuse ja tuleohutusnõuete hindamine trepitõstuki paigaldamise hindamiseks jne).